

PROSJEKTPLAN "REN OSLOFJORD"

GJENNOMFØRING AV HELHETLIG TILTAKSPLAN FOR FORURENSEDE SEDIMENTER I OSLO HAVNEDISTRIKT

Basert på bystyrevedtakene
26.10.2005 sak 413
helhetlig tiltaksplan for forurensete sedimenter og
16.11.2005 sak 463
Valg av deponeringsløsning for forurensete
sedimenter fra Oslo havn

Februar 2006

Innholdsfortegnelse

Prosjektets bakgrunn	3
Mandat	5
Visjon	5
Forvaltningsmål	5
Fremdrift	6
Fremdrift mudring	6
Fremdrift tildekking	6
Økonomi	7
Regnskap	7
Budsjett	7
Organisasjonsplan	8
Styring og Rapportering i prosjektet	11
Tillatelser	12

Prosjektets bakgrunn

Prosjektet "Ren Oslofjord" tar for seg opprydding av forurenset sjøbunn innenfor Oslo kommunes og Oslo havnedistrikts grenser. Denne oppryddingen inngår som en del av det nasjonale prosjektet som skal håndtere det store miljøproblemet med forurensning av sjøbunnen som eksisterer langs norskekysten. Lokalt er forurenset sjøbunn en av de miljøutfordringene som gjenstår for kommunen. Grunnlaget for Oslo kommune sitt miljøarbeide er Byøkologisk program. Prosjektets oppgave er å gjennomføre en opprydding i Oslo kommunes sjøområder basert på *helhetlig tiltaksplan for forurensete sedimenter i Oslo havnedistrikt* vedtatt i bystyret 26.10.2005 .

I stortingsmelding nr. 12, Rent og rikt hav (2001/2002), ble strategien om utarbeidelse av fylkesvise tiltaksplaner presentert. I løpet av 2005 skulle planer utarbeides for de mest forurensete områdene i Norge, og innen 2009 for de resterende fjord- og kystområdene. De fylkesvise tiltaksplanene er presentert som det helhetlige grepet som skal sikre lokal forankring. Kildene til forurensning og forurensningsnivå varierer i de ulike fjordene. Behovet for opprydding må derfor vurderes ut fra lokale problemer og behov.

Motivasjonen for opprydding av forurenset sjøbunn er i hovedsak at miljøgifter kan påvirke livet i sjøen negativt. Gjennom fiske og fangst kan stoffene også ende på vårt spisebord. Miljøgifter, sammen med organisk forurensning, gjør skade på økologien i sjøen. Sjømiljøene blir fattige og ensartete. Dette gir ikke nødvendigvis begrensninger på bruk av sjøen ved båtliv og bading, men gir mennesket en fattigere natur å ferdes i, og det begrenser det biologiske mangfoldet.

Sjøområdet i Oslo har i mange år hatt store tilførsler fra avløpssystemer og vassdrag som har vært sterkt påvirket av ulike typer næringsvirksomhet, industriutslipp, skipsverft, deponier og overvann. Dette har ført til at sedimentene i området er forurenset med en rekke miljøgifter. Utslippene har i stor grad kommet fra uidentifiserbare kilder, fra virksomhet som er nedlagt samt fra diffuse kilder som innbyggere i byen har bidratt til.

Arbeide med forurenset sjøbunn har pågått i Oslo i mer enn ti år ved kartlegginger, utredninger og planarbeid. Aktivitet i havnen og småbåthavner gjør at det pågår kontinuerlig spredning av den forurensete sjøbunnen. For tiden er det mange utbyggingsprosjekter pågående i kommunen som berører sjøbunnen. Dette er arbeider som kan sees i sammenheng og koordineres, slik at tiltakene også får en best mulig miljømessig effekt. På bakgrunn av alle disse forholdene utpekte SFT Oslo som et av de prioriterte områdene for utarbeidelse av en helhetlig tiltaksplan. Fylkesmannen i Oslo og Akershus fikk dermed i oppdrag å utarbeide en helhetlig tiltaksplan for opprydding av forurenset sjøbunn. Tiltaksplanen skulle inneholde forslag til miljøkvalitet som skulle oppnås, effekt og kostnad ved tiltak og plan for finansiering. Planen skulle utarbeides i løpet av 2005, og overleveres til SFT. Fylkesmannen i Oslo og Akershus ba Oslo kommune stå som ansvarlig for utarbeidelsen av tiltaksplanen. Fylkesmannen ønsket at kommunen som den viktigste eier av miljøproblemet, og en sentral aktør for gjennomføring, skulle ha eierskapet til planen. Oslo kommune påtok seg dette oppdraget, og i byrådssak 1310/04 ble Oslo Havn KF bedt om å nedsette en kommunal arbeidsgruppe og ta ansvaret for at denne gruppen utarbeidet et forslag til helhetlig tiltaksplan for oversendelse til byrådet.

Forslag til tiltaksplan ble sendt på høring i fire uker i mai 2005, før den ble oversendt byrådet i juni. Planen gikk igjennom den politiske prosessen i Oslo kommune, det ble blant annet avholdt høringer i komiteer, og den ble vedtatt i bystyret 26.10.2005 i sak 413. Valg av dypvannsdeponi som håndteringsløsning av de forurensede massene ble vedtatt i bystyret 16.11.2005 i sak 463, og i samme sak ble reguleringsplanen for deponiområdet vedtatt, sak 462. Disse sakene er lagt til grunn for det videre arbeidet med tiltaksplanen.

På forespørsel fra byrådet vedtok Oslo havnestyre å påta seg rollen som tiltakshaver for gjennomføringen av prosjektet ved havnestyrets behandling av sak 82/2005 i møte den 24.11.2005

Mandat

Mandatet for gjennomføring av prosjektet "Ren Oslofjord" ligger i tiltaksplanen *helhetlig tiltaksplan for forurensede sedimenter i Oslo havnedistrikt* vedtatt i bystyret 26.10.2005, sak 413/05. I sak 463/05 den 16.11.2005, vedtok bystyret at oppryddingen i henhold til helhetlig tiltaksplan for forurensede sedimenter, skulle baseres på en løsning med dypvannsdeponi ved Malmøykalven.

Byrådet ba i brev datert 17.11.2005 Oslo Havn KF være tiltakshaver for opprydding i henhold til helhetlig tiltaksplan for forurensede sedimenter i Oslo havnedistrikt. Dette ble vedtatt ved havnestyrets behandling av sak 82/2005 i møte den 24.11.2005

Visjon

Den helhetlige tiltaksplanen har en visjon for gjennomføringen av oppryddingen; "Vi skal sørge for at miljøkvaliteten i indre Oslofjord og bruken av fjorden ikke påvirkes negativt av bunnsedimenter som er blitt forurenset. Neste generasjon skal oppleve en renere sjøbunn og et marint økosystem som er styrt av naturgitte rammebetingelser".

Forvaltningsmål

Forvaltningsmålet for oppryddingen er satt til at "Forurensede sedimenter skal ikke være til hinder for havnedrift, yrkesfiske, friluftsliv (fritidsbåter, fritidsfiske, bading og rekreasjon) og byutvikling. Bruken av indre Oslofjord skal ikke føre til langsiktige, negative effekter på økosystemet".

Ut fra forvaltningsmålet er det i helhetlig tiltaksplan foreslått mål for delområder med utgangspunkt i brukerinteresser. Disse målene vurderes og detaljeres ettersom prosjektering, detaljstudier og økonomiske analyser foreligger. Det foreslås følgende tiltak og tiltaks mål knyttet til opprydding av sedimenter på vanddyp < 20 m:

- Totalt 650.000 m³ forurenset bunnsediment som utsettes for propellersosjon skal fjernes i deler av Bjørvika (inkl. E18), Pipervika/Hjortnes, Bekkelaget/Sydhavna, og utvalgte småbåthavner. Muddermassene deponeres i et dypvannsdeponi i Bekkelagsbassenget som dekkes med rene masser.
- 1 mill. m² forurenset sjøbunn dekkes til med rene masser (leire, sand, silt) i deler av Bjørvika/Bispevika, Filipstad/ Tjuvholmen, deler av Bekkelagsbassenget, Sørenga/Lohavn, deler av Pipervika og utvalgte småbåthavner.
- Det bør tilsiktes en optimal utnyttelse av tilgjengelige dekkmasser, for eksempel rene leirmasser fra E18 senketunnel i Bjørvika.
- I de områdene hvor tiltak gjennomføres skal bunnsedimentene ha en kvalitet etter at tiltaket er gjennomført som ikke skal overskride tilstandsklasse II (moderat forurenset) i henhold til SFTs klassifikasjonssystem.

Opprydding i sedimentene på områder grunnere enn 20 m vil ha en positiv effekt på miljøkvaliteten også utenfor tiltaksområdet, ved at bl.a. fisk som vandrer i området eksponeres mindre for forurensede sedimenter.

Tildekkingsområdene vil legges frem for vurdering i den kommunale referansegruppen og i avklaring med Fylkesmannen. Det må sikres at det ikke er biologisk viktige områder som ikke

bør tildekkes, at tildekkingen ikke kolliderer med brukerinteresser slik at det blir for grunne forhold (for eksempel i småbåthavnene) og teknologi og metode må være kost-effektive slik at resultatene og effekten står i forhold til kostnadene.

Fremdrift

I arbeidet med tiltaksplanen og under høringsrunden kom det innspill om at en kortest mulig gjennomføringsperiode er gunstig. Miljøkonsekvensene er størst under anleggsperioden til mudringen, og det er gunstig å holde denne så kort som mulig. Anleggsoperasjonene vil gi en midlertidig økning i trafikk og beslaglegging av arealer som tilsier at denne perioden bør minimeres. En lang anleggsperiode med opp- og nedrigginger vil medføre økte kostnader for gjennomføringen, da rigg-kostnader er en betydelig andel av oppryddingskostandene. Ut i fra dette og med en stipulert mudringskapasitet ble det satt opp en tidsplan for oppryddingsarbeidene i helhetlig tiltaksplan. Byggingen av senketunnel i Bjørvika/Bispevika har også vært styrende for framdriften.

I gjennomføringen av prosjektet "Ren Oslofjord" er denne tidsplanen lagt til grunn for kontrakt med entreprenør og i koordineringen med Statens vegvesen. I forhold til tildekking vil fremdriften avhenge av en kostnadseffektiv metode som gir tilfredsstillende resultat. Opprydding på badeplasser og i småbåthavner avhenger av at de relevante ansvarlige tilrettelegger og koordinerer gjennomføringen innen den samme tidsrammen. Det er prosjekt "Ren Oslofjord" sin intensjon å samarbeide og koordinere seg i forhold til disse arbeidene gitt at de ansvarlige arbeider og tilrettelegger for dette. Fremdriftsplanen utarbeides i februar, og blir deretter detaljert fortløpende ettersom behov tilsier og detaljeringsnivået øker. Endelige praktiske valg, løsninger med mer kan gjøre at den fraviker noe fra tiltaksplanens fremdrift som er på et utredningsnivå.

Fremdrift mudring

Mudring i senketunneltraseen foregikk høsten 2005. Arbeidet starter opp igjen medio februar, og traseen antas å være ferdigmudret i løpet av mai 2006.

Detaljert fremdrift for mudring i havneområdene vil bli utarbeidet i løpet av februar. Arbeidet er inndelt i elementer (delområder).

Fremdrift tildekking

Det er planlagt å utarbeide en forstudie for tynntildekking. Den skal ivareta en kartlegging av aktuelle teknikker og tilgjengelig og egnet masse i akseptabel avstand.

Gjennomføring av tester for utleggingsmetoder for rene leiremasser kan være aktuelt.

Endelig beslutning av tildekkingsområder fattes på bakgrunn av innspill fra kommunal arbeidsgruppe med hensyn til biologiske interesser mm, resultater fra gjennomføringstestene og kostnader for metodene.

Økonomi

Innenfor prosjekt "Ren Oslofjord" er det skaffet finansiering av mudring i havneområdene fra Ormsund til Hjortnes, og til tildekking i aktuelle områder.

For opprydding i småbåthavner, badeplasser og eventuelt andre områder, må det finnes finansiering og ansvarlig organisasjon for den praktiske gjennomføringen. Oslo Havn KF kan påta seg gjennomføringsansvar så fremt dette kan innpasses i inngåtte eller fremtidige kontrakter og det tilrettelegges i forhold til prosjektets fremdriftsplaner.

Etter inngåelse av kontrakt med entreprenør er kostnadene for gjennomføringen klarere enn i helhetlig tiltaksplan. Grunnlaget for kontrakten er mudring, transport, etablering av dypvannsdeponi og nedføring av masser i dypvannsdeponiet. Kontraktssum for disse elementene er 100 millioner kroner, med et volum på 500.000 m³. I tillegg er det avtalt opsjoner på mudring i småbåthavner i Bestumkilen, Frognerkilen og Paddehavet. Det endelige behovet for opprydding i småbåthavnene må avklares, og kan påvirke kostnadene. Oslo kommune og andre aktører kan også komme med innspill om mudring i områder utenfor de som er spilt inn fra Småbåtutvalget, blant annet for å hindre rekontaminering i områder. Dette må meldes inn til prosjektet i tide for uttak av opsjoner, og med sikret finansiering.

Midler tilgjengelig til tildekking vil avhenge av hvor mye som er igjen av finansieringspotten etter mudring og andre utgifter. Partene har satt tak på sine bidrag.

Finansiering opprydding i havneområdet og tildekkingsområder:

Part	Bidrag
Oslo kommune v/Oslo Havn KF	30 mill
Oslo kommune	20 mill
SFT	30 mill
Statens vegvesen	25 mill (måltall)
Bjørvika Utvikling	12 mill
<u>Tjuvholmen KS</u>	<u>3 mill</u>
Sum	120 mill

I tillegg har SFT og havnestyret avsatt reserver på kr. 10 millioner hver.

Regnskap

Prosjektet Ren Oslofjord er et spleiselag med finansiering fra flere parter. Det vil bli ført regnskap som viser innbetaling til prosjektet og forbruk. Det opprettes et prosjektrengskap i HAVs regnskapssystem som ivaretar disse behovene. Regnskapet legges frem for styringsgruppen og deltagende parter årlig.

Budsjett

Det utarbeides budsjett for aktivitetene. Budsjettet fremlegges for styringsgruppen for godkjenning.

Organisasjonsplan

Prosjektet styres ved en styringsgruppe i Oslo Havn KF som består av Ledergruppen i HAV. Prosjektet er organisert under teknisk sjef. Oslo Havn KF ved prosjektleder og prosjektgruppen vil ha ansvar for den daglige fremdriften og kontrollen av prosjektet. Dette innbefatter oppfølging av entreprenør, overvåkingskonsulent og andre ressurser som kan bli engasjert.

Viktige justeringer av prosjektarbeidet hva gjelder tiltak og finansiering fra kommunens side vil komme fra byrådsavdelingen for Miljø- og samferdsel. Dette gjelder blant annet opprydding i småbåthavnene.

Den kommunale arbeids-/referansegruppen blir sentral for å få en bred kommunal forankring av prosjektet. Gruppen vil sikre faglige innspill til arbeidet og vil kunne hjelpe og koordinere aktiviteter i de respektive etatene med grensesnitt til Ren Oslofjord-arbeidet. Oppgaver som vil behandles i den kommunale gruppen er:

- Badestrender, behov og mulige tiltak
- Småbåthavner, oppryddingsbehov
- Reduksjon av tilførsler til sjøen, behov i forhold til sedimentoppryddingen
- Vurdering av behov for tilrettelegging for økt biologisk mangfold, tiltak på sjøbunnen
- Vurdering av tildekkingsområder
- Koordinering av overvåking av vann og sediment

Prosjekt Ren Oslofjord har ikke økonomiske ressurser til å gjøre tiltak på alle områdene som er listet opp, men gruppen vil være et forum hvor innsatsen kan koordineres og konsentreres mot områder som kan gi en større samlet effekt av sedimentoppryddingen. Dette avhenger av at de deltagende organisasjonene iverksetter aktiviteter innenfor sine arbeidsområder. Det kan bli aktuelt med særmøter på emner, men det er naturlig at dette også rapporteres tilbake til Ren Oslofjord slik at det kan gis en samlet oversikt over innsatsen.

Samarbeidet med Statens vegvesen følges i en egen gruppe, samt ved periodiske byggemøter, felles sikkerhetsanalyser med mer.

Det er ønskelig å holde en tett dialog med Statlige myndigheter for at de skal være godt orientert om prosjektet. Dette gjennomføres ved revisjoner samt informasjonsmøter med SFT og Fylkesmannen.

I figur 1 vises oppbyggingen av prosjektet i Oslo Havn KF, samt koordineringen med eksterne etater og organisasjoner.